

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 10

Міністерство освіти і науки України
Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Muzyki
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут мистецтв

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 10

Рівне – 2023

Редакційна колегія:

Сверлюк Я.В. – доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;

Олексюк О.М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету ім. Бориса Грінченка;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік АН ВШ України, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету;

Пелех Ю.В. – доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік Національної академії наук вищої освіти України, проректор з науково-педагогічної роботи, європейської інтеграції та інновацій;

Mirosław Dymon – Dr. hab., prof. Uniwersytet Rzeszowski Wydział Muzyki.

Лісова С.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Потапчук Т.В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника;

Джус О.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри професійної освіти та інноваційних технологій Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника;

Рибалко Л.С. – доктор педагогічних наук, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Прокоччук В.І. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри гри на музичних інструментах Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;

Добровольська Р.О. – доктор філософії PhD, старший викладач кафедри вокально-хорової підготовки, теорії та методики музичної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського;

Клепар М. В. – заслужений працівник культури України, доктор педагогічних наук професор кафедри початкової освіти Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника;

Лупаренко С.С. – доктор педагогічних наук, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

*Рекомендовано вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 6 від 29.06.2023 р.)*

Мистецька освіта та розвиток творчої особистості : зб. наук. пр. /
М 656 Uniwersytet Rzeszowski wydział Muzyki, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т,
Ін-т мистецтв. – Рівне : Волин. береги, 2023. – Вип. 10. – 200 с.

ISBN 978-617-8260-06-4

Збірник наукових праць присвячений актуальним питанням професійної підготовки фахівців мистецького напрямку. Висвітлюються сучасні методологічні підходи розвитку творчої особистості студентів, охарактеризовано особливості музично-педагогічної діяльності.

Для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, науковців й працівників в галузі музичної педагогіки та мистецтвознавства.

УДК 7.071.5

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I.

Теорія і методологія мистецької освіти

<i>Димченко С.С.</i> Виконання текстологічних засобів музичної виразності (сучасних прийомів гри міхом) і їх роль у формуванні професійних якостей студентів-баяністів.....	5
<i>Овсіюк Н., Коханська С.</i> Особливості розвитку професійної культури майбутніх фахівців музичного мистецтва.....	17
<i>Кузик В.В., Крись О.П.</i> Розвиток вокально-хорових навичок учасника дитячого хору.....	24
<i>Сверлюк Я., Онищук В.</i> Сучасні вектори професійної підготовки диригента оркестрового колективу.....	31
<i>Сулержук А.А., Гумінська О.О.</i> Творча діяльність на індивідуальних заняттях в дитячій музичній школі.....	40
<i>Ужвинський М.Ю., Онищук Н.В.</i> Цифрові мистецькі технології як основа електронного музичного інструментарію.....	50
<i>Шинкарук А.В., Крись О.П.</i> Розвиток технічних навичок учнів-баяністів середніх класів дитячої музичної школи.....	56

РОЗДІЛ II.

Сучасні виміри мистецтвознавства

<i>Колосюк С.В.</i> Використання ефектів звуку в кіно та телебаченні: історія та сучасні тенденції.....	65
<i>Мельничук С.Ф.</i> Музичне мистецтво в ракурсі викликів сьогодення: мистецтвознавчий аналіз.....	73
<i>Маковінська О., Ніколайчук І.</i> Вплив релігії на формування європейської органної культури.....	80
<i>Олійник Ю.Д., Мазур Д.В., Заходякін О.В.</i> Постаць Оксани Герасименко в сучасному бандурному мистецтві.....	86
<i>Пастушенко А.С.</i> Українська пісня в контексті світової музичної культури.....	94
<i>Турчин Г.</i> Художньо-виразні функції духових, струнних та ударних інструментів українського народного оркестру.....	102
<i>Ужвинський М.Ю., Ді Чжунге, Лі Цінжу.</i> Функції музики та шумів в театральній звукорежисурі.....	110
<i>Филищук М., Панцюк В.</i> Регтайм як інструментальна форма раннього джазу.....	118
<i>Харитон І.М.</i> Творча фонема українського хорового диригента, педагога Володимира Пекаря.....	124
<i>Chepishko O., Mazur D., Zakhodiakin O.</i> Genesis of flamenco guitar art.....	132

РОЗДІЛ III.

Методика музичного навчання і виховання

<i>Буцяк В.І., Мазур Д.В., Сінкевич А.О.</i> Ігрові форми організації музично-ритмічної діяльності школярів	139
<i>Кондрачук Д.Р.</i> Музично-творчий розвиток дошкільників засобами інструментального музикування	145
<i>Павлюк О.В., Крусь О.П.</i> Елементарне музикування: історія, сучасний досвід.....	153
<i>Рибак С.А., Гумінська О.О.</i> Розвиток музичної грамотності на уроках мистецтва в 5-6 класах ЗЗСО.....	163
<i>Ткачук А.Ю., Гумінська О.О.</i> Розвиток емоційно-ціннісного ставлення до музики учнів 5-6 класів.....	172
<i>Крижановська Т.І., Холод К.С.</i> Поліський фольклор як чинник активізації професійного інтересу майбутнього вчителя мистецтва.....	181
<i>Крижановська Т.І., Янкевич М.І.</i> Музичний розвиток підлітків засобами бандурного мистецтва.....	188
Про авторів	196

Dzvinka R. (2008) Vykhovannia maibutnix uchyteliv zasobamy ukrainskoho muzychnoho folkloru. [Education of future teachers by means of Ukrainian musical folklore]. Rivne, Berdiansk: Ovid. 254s. [In Ukrainian].

Krasovska O. (2020) Tekhnologii vykladannia osvithoi haluzi «Mystetstvo». [Teaching technologies of the educational field "Art"]. Navchalno-metodychnyi posibnyk. Lviv: «Novyi svit-2000». 152s. [In Ukrainian].

Honcharenko S. (1992) Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk. [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv «Lybid». 366s. [In Ukrainian].

Shchukyna H. (1979) Aktyvyzatsiia poznatelnoi deiatelnosti uchashchykhsia v uchebnom protsesse. [Activation of the cognitive activity of students in the educational process]. M.: Prosveshchene. s.160. [In Russian].

Savyt'ska T. Formuvannia profesiinoho interesu v studentiv pidtotovchoho viddilennia zakladiv vyshchoi medychnoi osvity [Formation of professional interest in students of the preparatory department of institutions of higher medical education]. URLhttp://repository.pdmu.edu.ua/bitstream/123456789/10079/1/Savitska_Formuvannia_profesiinoho_interesu.pdf [In Ukrainian].

Kobernyk O., Kobernyk H. (1999) Aktyvizatsiia navchalno – piznavalnoi diialnosti shkoliariv [Activation of educational and cognitive activities of schoolchildren]. Ridna shkola. №12. s.55-60. [In Ukrainian].

Hrytsa S. (2007) Ukrainska folklorystyka XIX-pochatku XX stolittia i muzychnyi folklor. [Ukrainian folklore of the XIX-early XX century and musical folklore]. Narys. Kyiv. – Ternopil: Aston, 2007. 157s. [In Ukrainian].

Kalendarno-obriadovi pisni Rivnenshchyny (1994) [Calendar and ceremonial songs of the Rivne region]. Navchalnyi posibnyk z folkloru dlia zahalnoosvithoi shkoly. Uporiadnyk V.Kovalchuk. Rivne: Derzhavno-redaktsiino-vydavnyche pidpriemstvo. 100s. [In Ukrainian].

•

УДК 37.015.31-053.6]:[37.018.54:78+780.614.13]

ORCID: 0000-0002-9072-5288

Крижановська Т.І.,

Янкевич М.І.

МУЗИЧНИЙ РОЗВИТОК ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ БАНДУРНОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. У статті досліджено методику реалізації педагогічного потенціалу бандурного виконавства у процесі музичного розвитку підлітків-бандуристів. Авторами уточнено зміст поняття «музичний розвиток учнів-бандуристів». У авторській інтерпретації – це музичний розвиток – це процес якісних змін, що відбуваються у музичному досвіді особистості, тобто у системі здобутих нею на практиці музичних компетенцій – здатностей самостійно використовувати засвоєні музичні знання та вміння.

З метою комплексного цілеспрямованого впливу у структурі музичного розвитку учня-бандуриста виділено наступні сфери: емоційну; слухового сприймання; ставленнєву; виконавську а також пізнавальну. Структурування даної особистісної якості дозволить педагогу диференціювати завдання музичного розвитку особистості,

зокрема у напрямі збагачення емоційного досвіду, слухових вражень, музичних інтересів а також знань, забезпечує цілісність розвивального процесу.

У центрі уваги дослідження – учні-бандуристи підліткового віку. Виділено ряд ведучих вікових психологічних передумов, що сприяють ефективності музичного розвитку підлітків, зокрема: інтелектуалізація пізнавальних процесів, поява нових мотивів навчання, активізації потреби у самовираженні та самостійній творчості, інтенсифікація розвитку емоційної сфери, зокрема моральних, інтелектуальних та естетичних почуттів та ін.

На прикладі авторської практики доведено: у процесі навчання гри на бандурі підлітки отримують можливість доторкнутись до одного із найгероїчніших вітчизняних мистецтв – бандурництва. Доцільно підібрані методи педагогічного впливу, орієнтовані на музичний слух (слуховий аналіз музичної мови), інтелектуальну (пізнавальні бесіди), емоційну (незвична яскрава форма знайомства з музичними творами), ставленнєву (збагачення слухових музичних вражень, включення у оцінкову діяльність), практичну (різні види творчої діяльності) сфери, відповідаючи віковим потребам підлітка, сприяють його цілісному музичному розвитку.

Ключові слова: музичний розвиток, підліток, бандурне мистецтво.

Abstract. The article examines the method of realizing the pedagogical potential of bandura performance in the process of musical development teenage bandurists. The authors clarified the meaning of the concept "musical development of students bandurists". In the author's interpretation, musical development is a process of qualitative changes that occur in the musical experience of an individual, that is, in the system of musical competences acquired in practice, the ability to use the acquired musical knowledge and skills independently.

In order to have a comprehensive and purposeful influence in the structure of the musical development of a student bandurist, the following spheres are highlighted: emotional; auditory perception; attitudinal; executive as well as cognitive. The structuring of this personal quality will allow the teacher to differentiate the task of musical development of the personality, in particular in the direction of enriching emotional experience, auditory impressions, musical interests and knowledge, and ensures the integrity of the developmental process.

The focus of the study is on teenager students bandurists. A number of leading age-related psychological prerequisites contributing to the effectiveness of the musical development of teenagers are identified, in particular: intellectualization of cognitive processes, emergence of new learning motives, activation of the need for self-expression and independent creativity, intensification of the development of the emotional sphere, in particular moral, intellectual and aesthetic feelings, etc.

Using the example of the author's practice, it is proven: in the process of learning to play the bandura, teenagers get the opportunity to touch one of the most heroic domestic arts bandur art. Appropriately selected methods of pedagogical influence, focused on musical hearing (auditory analysis of musical language), intellectual (cognitive conversations), emotional (unusual bright form of acquaintance with musical works), attitudinal (enrichment of auditory musical impressions and inclusion in evaluation activities), practical (various types of creative activity) spheres, meeting the age needs of the teenager, contribute to his holistic musical development.

Key words: musical development, teenager, bandur art.

Постановка проблеми. «Метою школи завжди має бути виховання гармонійної особистості, а не спеціаліста», – стверджував А. Ейнштейн. Така гармонійність передбачає єдність освіченості, вихованості, загального розвитку індивідуума. Тому процес освіти традиційно виконує наступні функції – навчальну, виховну, розвиваючу. Зокрема, остання передбачає розвивальний вплив на особистість як на цілісну психічну систему. Водночас залежно від предмету навчання акцентуються окремі складові, наприклад, особистісний музичний розвиток.

У Концепції сучасної мистецької школи зазначено: «Сучасна мистецька школа – це заклад, де особистість має можливість розвинути мистецькі здібності, набути початкових професійних, у тому числі виконавських, компетентностей, естетичного досвіду та ціннісних орієнтацій через активну мистецьку діяльність» (Концепція сучасної мистецької освіти, 2017).

Зазначена мета реалізується у наступних напрямках: 1. художньо-естетичному, що забезпечує розвиток творчих здібностей, обдарувань та набуття здобувачами практичних навичок, оволодіння знаннями у сфері вітчизняної і світової культури та мистецтва; 2. мистецькому, що забезпечує набуття здобувачами спеціальних мистецьких виконавських компетентностей у процесі активної мистецької діяльності (Положення про мистецьку школу, 2018). І у першому, і у другому випадках важливо, щоб сучасна музична школа стала середовищем музичного розвитку особистості.

Аналіз останніх досліджень. Проблема музичного розвитку особистості – одна із актуальних у сучасній музичній педагогіці. У її різноаспектному дослідженні значну роль відіграли напрацювання науковців Г. Падалки, Печерської О. Ростовського, О. Рудницької та ін. Сучасні дослідники в якості важливих структурних компонентів музичного розвитку особистості виділяють сенсорну (Н.Ветлугіна, Б.Теплов), інтелектуальну (В.Черкасов), емоційну (О. Олексюк, С. Якимчук), практичну (В.Смородський, Л.Фрідман) сфери свідомості особистості. З огляду на те, що вчитель-кобзар, вчитель-бандурист сьогодні – досить поширене явище, викликають інтерес методичні аспекти використання бандуриництва в освітньому процесі (К.Вержановський, Т.Орлова, Г.Паненко, У. Танасійчук та ін.). Водночас педагогічні можливості бандурного мистецтва та шляхи їх ефективної реалізації з метою цілісного музичного розвитку учнів ДМШ сьогодні продовжують потребувати науково-методичних досліджень.

Метою статті є виявлення педагогічного потенціалу бандурного виконавства та накреслення шляхів його ефективної реалізації у процесі музичного розвитку підлітків-бандуристів.

Виклад матеріалу: Підлітковий вік – один із найскладніших життєвих періодів особистості. Про це говорять назви, присвоєні йому психологами: «перехідний», «критичний», «протестний», «кризовий» (М.Заброцький, Р.Павелків, Н.Токарева, А.Шамне та ін.). Так, Л.С.Виготський та Д.Б. Ельконін виділяють 3 кризи (11-ти, 13-ти, 15-ти років), типові цьому

часу (Токарева, Шамне, 2017). Дослідник Г.Крайг характеризує його як період «бурі й натиску», «тектонічних зрушень і розломів емоційних площин душі» (Крайг, 2000. с.600-601).

Крилатий американський вислів говорить: «Мати-природа дає нам дванадцять років, щоб ми любили своїх дітей, перш ніж вони стануть підлітками». Водночас це час усвідомлення школярами ролі знань в майбутньому житті, активізації розвитку розумових здібностей, зростання діапазону та об'єму обізнаності, підвищення її значення у сприйманні, мисленні, уявленні, мовленні, увазі, пам'яті учнів, тобто відбувається інтелектуалізація цих процесів. За свідченням Заброцького М.М. – підлітків вирізняє підвищена пізнавальна активність, розширення обсягу знань, зміна якості мислення, зокрема формування активного, самостійного, творчого мислення (Заброцький, 2002. с.84). На думку Ю. Іванової, поява нових мотивів навчання дозволяє підлітку займатися самостійною творчістю. Активізується потреба у самовираженні, у спілкуванні з однолітками, а також у творчості, як способі вираження свого внутрішнього світу (Іванова).

Л.Подоляк вважає, що у підлітковому віці відбувається інтенсивний розвиток емоційної сфери, що характеризується надзвичайною рухливістю. Це час розквіту моральних, інтелектуальних та естетичних почуттів. Водночас спостерігається перехід від ситуативного переживання краси явищ природи, мистецтва до стійких естетичних почуттів. Позитивні переживання переважно пов'язані із самореалізацією (Подоляк, 2006. с.99). На думку М. Заброцького, у підлітковому віці поступово відбувається перехід від ситуативного переживання краси явищ природи, музичних і літературних творів, творів живопису до стійких естетичних почуттів, які є наслідком систематичного виховання (Заброцький, 2002. с.88). Поведінку підлітків виділяє активний розвиток вольових якостей – наполегливості, цілеспрямованості, вміння долати перешкоди та труднощі, які проявляються у процесі вирішення творчих завдань (Заброцький, 2002. с.88).

У цілому підлітку характерне поступове формування навичок творчості в певній сфері діяльності, відмова від наслідування і перехід до власної оригінальної творчості. У цьому віці відбувається фіксування, закріплення в якості особистісної характеристики дослідницької чи репродуктивної життєвої позиції дитини. Якщо перша передбачає досягнення високих результатів і на пізніших етапах життя, то друга – лімітує можливості творчого зростання особистості. Саме тому дуже важливим є позитивний педагогічний вплив на цілісний розвиток особистості підлітка. У нашому випадку мова йде про музичний розвиток дітей цього віку засобами бандурного виконавства.

З метою забезпечення цілеспрямованого ефективного педагогічного впливу, визначимо зміст та структуру ключового поняття. Розвиток – «процес, унаслідок якого відбувається зміна якості чого-небудь, перехід від одного якісного стану до іншого, вищого» (Великий тлумачний словник

сучасної української мови, 2005. с.1235); «ступінь освіченості, культурності, розумової, духовної зрілості» (Великий тлумачний словник сучасної української мови, 2005. с.1235).

За свідченням Д. Кирнарської інтегрування людини у нове соціальне середовище, набуття нею соціальних якостей переводить це поняття у особистісний аспект. Особистісний розвиток здійснюється у різних напрямках, залежно від провідних чинників впливу. Так, під впливом музичного мистецтва відбувається музичний розвиток особистості. Це розвиток здібностей, інтелекту, професійної слухової свідомості (Кирнарская, 2003. с.287) музичного реципієнта. Водночас – це результат формування особистості дитини в процесі активної музичної діяльності (Кирнарская, 2003. с.287). Науковець І. Газіна (Газіна, 2015. с.8) виділяє 4 сфери музичного розвитку особистості, які ми інтерпретуємо нижче:

емоційна сфера, її виразом є емоційні реакції – емоції, почуття, настрої тощо;

сфера слухового сприймання, її виразом є музично-слухові відчуття, прояви музичного слуху, музичне сприймання;

ставленнєва сфера, що передбачає вияв зацікавлень, потреб, цінностей, смаку, ідеалу;

виконавська сфера, яка виражається у діях, уміннях, навичках (у діапазоні від наслідування до самостійної інтерпретації та творчості).

Вважаємо, що на музичний розвиток впливає також наявність системи музичних знань, які є основою пізнавальних процесів, а також проявів творчості, світогляду, смаку тощо.

Отже, у нашому розумінні музичний розвиток – це процес якісних змін, що відбуваються у музичному досвіді особистості, а також у її слуховій, емоційній, ставленнєвій та виконавській сферах. Розглянемо окремі методичні особливості здійснення музичного розвитку засобами бандурного мистецтва.

Бандурне виконавське мистецтво – унікальне явище світової музичної культури. Воно зародилось у далекому минулому як кобзарство в умовах багатоголової запеклої боротьби українців за власну незалежність. Кобзар (від кобза – різновид бандури) – український народний мандрівний співець-музикант (часто сліпий), який виконував свої пісні та думи у супроводі кобзи (бандури) (Юцевич, 2003. с.118). Кобзарі – справжні національні патріоти, носії козацьких ідей, стали творцями цілого народно-епічного пласту, куди увійшли думи, історичні пісні, балади тощо. Складно переоцінити виховний вплив кобзарства на українське населення, адже кобзарі були не лише пропагандистами, але і часто виконували функцію педагога, навчаючи учнів-бандуристів. Тому заняття у класі бандури мають величезний освітній потенціал, зокрема, і музично-розвивальний, і виховний. Проілюструємо окремі особливості педагогічного керування музичним розвитком підлітка-бандуриста.

Приклад 1. Знайомство з п'єсою «Великодні дзвони» В.Павліковського (3 клас). Орієнтуючись на вище наведену структуру музичного розвитку особистості, виділяє наступні орієнтири впливу на учня:

музичні знання, які має засвоїти учень у процесі роботи над п'єсою,
слухові відчуття учня у процесі сприймання твору,
особиста емоційна реакція учня,
наявність інтересу до твору,
виконавська, в тому числі і творча діяльність учня.

Перед прослуховуванням п'єси у виконанні вчителя, спілкуємось з учнем на тему: «Великодні асоціації»; сприймаємо різні варіанти святкових дзвонів. Далі пропонуємо послухати п'єсу для бандури, написану під враженнями від цього величного християнського свята.

Аналізуємо індивідуальні емоційні реакції та слухові враження. Створюємо емоційний рядок, у якому відтворюються емоції, збуджені музичним образом: величності, урочистості, радості і т.д. Говорячи про слухові враження, учень відзначає гострі співзвуччя, різкі акценти, контрасти. Так відбувається осмислення зображальних можливостей інструменту, адже основою п'єси є імітація звучання дзвонів як великих, так і малих, що виявляється у специфічному ритмі, гострих акцентах, дисонансних співзвуччях. Завдяки синкопованому ритму, яскравим гармоніям, насиченій хроматизмами мелодії твір звучить по-сучасному, чим привертає увагу та інтерес як педагогів, так і учнів.

Зацікавлення та творчу активність викликають завдання з імпровізування на бандурі звучання дзвонів на основі провідного ритмічного малюнка п'єси; створення власного поетичного рядка до окремих мелодичних фраз твору; вступу, що виконується на елементарних музичних інструментах (трикутнику, монозвукових дзвониках, металофоні тощо.); підбір поезій для декламування на тлі музичного твору та ін. Такі прийоми роботи, комплексно впливаючи на різні складові музичного розвитку підлітка, стимулюють інтерес до музичного твору та бажання його успішного опанування.

Приклад 2. Пропонуємо для учня 5 класу твір у перекладі для бандури Л. Марич «Nothing Else Matters» («Все інше не важливо»). Це популярна рок-балада легендарної американської треш-метал-групи «Металіка» (1991р.). Авторі: гітарист-вокаліст Джеймс Хетфілд та барабанщик Ларс Ульріх.

Перший етап – зацікавлення музичним твором. Емоційне виконання-створює загальну уяву про твір, його художній образ, тому перше програвання важливе у створенні атмосфери уроку. Аналізуємо емоційні реакції та слухові враження. Основна тема композиції досить динамічна і емоційно насичена, її супроводжують розкладені акорди. Враховуючи індивідуальні можливості учня, пропонуємо вокальну імпровізацію («малювання голосом»), що базується на використанні регістру, тембру, динаміки,

особливостей звукоутворення і звуковедення. Слідкуємо за вимовою слова-образу, наприклад: образ Ночі – тихе звучання в низькому регістрі (густий, темний тембр). Образ Сонця створюється іншими інтонаційними барвами – високий регістр, світлий тембр, яскраве звучання. У роботі над метро-ритмом, використовуємо тактування, плескання, крокування, ритмічні фігури, танцювальні рухи, що викликає зацікавлення учня. Він охоче порівнює оригінал з бандурним перекладом. Таким чином, здійснюємо цілісний і водночас диференційований щодо завдань вплив на музичний розвиток учня-бандуриста.

Висновок. Узагальнимо вище сказане. Музичний розвиток особистості являє собою системний процес, який має свої доміанти у кожному віковому періоді, залежить від середовища, у якому він відбувається (дитяча музична школа, домашнє навчання, урок мистецтва тощо), прийомів, методів реалізації педагогічних завдань. У процесі навчання гри на бандурі підлітки отримують можливість доторкнутись до одного із найгероїчніших вітчизняних мистецтв – бандурництва. Доцільно підібрані методи педагогічного впливу, орієнтовані на музичний слух (слуховий аналіз музичної мови), інтелектуальну (пізнавальні бесіди), емоційну (незвична яскрава форма знайомства з музичними творами), ставленнєву (збагачення слухових музичних вражень, включення у оцінкову діяльність), практичну (різні види творчої діяльності) сфери, відповідаючи віковим потребам підлітка, сприяють його цілісному музичному розвитку.

Перспективними напрямками подальших досліджень вважаємо обґрунтування методики музичного розвитку учнів-бандуристів інших вікових категорій а також окремих структурних складових обраної особистісної якості.

Список використаної літератури

Концепція сучасної мистецької школи. Наказ міністерства культури України від 20 грудня 2017р. №1433. URL:https://dniprorada.gov.ua/upload/files/o_1diss5gtm15rakg313gpqg01arq9n.docx (Дата звернення 31 січня 2023)

Положення про мистецьку школу наказ міністерства культури України 09 серпня 2018 року № 686 URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1004-18#text> (Дата звернення 31січня2023)

Токарева Н., Шамне А. (2017) Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник. Київ. 548 с.

Крайг Г. (2000) Психологія розвитку. Санкт-Петербург: Питер. 992 с.

Заброцький М. (2002) Основи вікової психології. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 112 с.

Іванова Ю. Мотивація як чинник успішного формування навчально-пізнавальної діяльності учнів. URL:http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/pislya_dypnom_ოსვინა/1_2016/%D0%98%D0%92%D0%90%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%90.pdf. (Дата звернення 11лютого2023)

Подольак Л. (2006) Основи вікової психології: навч. посібник. Київ: Главник. 112 с.

Великий тлумачний словник сучасної української мови (2005). Уклад. і гол. ред. Т. В. Бусел. Київ: Ірпінь, Перун. 1728 с.

Кирнарская Д. (2003) Психология музыкальной деятельности. Теория и практика. Москва. 368 с.

Газина І. (2015) Методика музичного виховання дітей дошкільного віку навч.-метод. посібник для студентів напряму підготовки "Дошкільна освіта", вихователів дошкільних навчальних закладів та батьків. Кам'янець-Подільський: Аксиома. 196 с.

Юцевич Ю. (2003) Музыка: словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 118 с.

References

Kontsepsiia suchasnoi mystetskoï shkoly.[The concept of a modern art school].

Nakaz ministerstva kultury Ukrainy vid 20 hrudnia 2017r. №1433. URL: https://dniprorada.gov.ua/upload/files/o_1diss5gtm15rakg313gpqg01arq9n.docx (Data zvernennia 31sichnia2023). [In Ukrainian].

Polozhennia pro mystetsku shkolu [Regulations on the art school] nakaz ministerstva kultury Ukrainy 09 serpnia 2018 roku № 686 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1004-18#text> (Data zvernennia 31sichnia2023). [In Ukrainian].

Tokareva N., Shamne A. (2017) Vikova ta pedahohichna psykholohiia [Age and pedagogical psychology]: navch. posibnyk. Kyiv, 2017. 548 s. [In Ukrainian].

Kraih H. (2000) Psykholohiia razvytyia.[Developmental psychology]. Sankt-Peterburh: Pyter. 992 s. [in Russian].

Zabrotskyi M. (2002) Osnovy vikovoi psykholohii. [Basics of age psychology]. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan. 112 s. [In Ukrainian].

Ivanova Yu. Motyvatsiia yak chynnyk uspishnoho formuvannia navchalno-piznavalnoi diialnosti uchniv[Motivation as a factor in the successful formation of educational and cognitive activity of students] URL: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/pislya_dyplom_osvina/1_2016/%D0%98%D0%92%D0%90%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%90.pdf. (Data zvernennia 11 liutoho2023). [In Ukrainian].

Podoliak L. (2006) Osnovy vikovoi psykholohii [Basics of age psychology]: navch. posibnyk. Kyiv: Hlavnyk. 11 s. [In Ukrainian].

Velykyi tлумачnyi slovnyk suchasnoi ukraïnskoï movy.[A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. Uklad. i hol. red. T. V. Busel. Kyiv: Irpin, Perun, 2005. 1728 s. S. 1235. [In Ukrainian].

Kyrnarskaia D. (2003). Psykholohiia muzykalnoi deiatelnosti..[Psychology of musical activity]. Teoriya y praktyka. Moskva. 368 s. [in Russian].

Hazina I. (2015) Metodyka muzychnoho vykhovannia ditei doshkilnoho viku [Methodology of musical education of preschool childrennavch].navch.-metod. posibnyk dlia studentiv napriamu pidhotovky "Doshkilna osvita", vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv ta batkiv. Kamianets-Podilskyi: Aksioma. 196 s. [In Ukrainian].

Yutsevych Yu. (2003) Muzyka[Music]: slovnyk-dovidnyk. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan. 118 s. [In Ukrainian].

•

Наукове видання

**МИСТЕЦЬКА ОСВІТА
ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ**

Збірник наукових праць

Випуск 10

Відповідальний за випуск
Сверлюк Ярослав Васильович

Технічний редактор
Віталій Власюк

*Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів,
висвітлені у збірнику.
За достовірність фактів, точність цитат та можливі помилки
повну відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів.*

Підписано до друку 30.06.2023 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет.
Гарнітура «Times». Друк офсет. Ум. друк. арк. 11,62. Наклад 100 пр. Зам. 50.
Видавництво «Волинські обереги».

33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi97@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Надруковано у друкарні видавництва «Волинські обереги».